СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК XLIX. Ч. 71. Джерзі Сіти, Н. Дж., субота, 29-го березня 1941. No. 71. Jersey City, N. J., Saturday, March 29, 1941. VOL. XLIX.

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ. ПЯТЬ ЦЕНТІВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ. Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016. 4-0807. THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA. FIVE CENTS ELSEWHERE.

АМЕРИКА ОБІЦЮЄ ЮГОСЛАВІЇ ПОМІЧ

ВАШИНГТОН. — Департамент стейту через свого посла в Білгороді повідомив новий югославський уряд, що Америка дасть Югославії всяку потрібну воєнну поміч у зброї і амуніції, коли вона захоче ставити опір Німеччині. В імені Америки американський посол Артур Б. Лейн погратулював новому югославському урядови за його рішучі кроки в поваленні старого уряду, який підписав договір з Німеччиною. І як лиш теперішний югославський уряд дасть слово, що буде опиратись німцям, поміч з Америки попливе йому безпроволочно. В офіційних колах Вашингтону говорять, що подібне запевнення дістала від Америки Туреччина.

АМЕРИКА ПЕРЕД ВАЖНИМИ РІШЕННЯМИ.

НЮ ЙОРК. — Колюмніст Реймонд Клапер говорить, що президент Рузвелт не поїхав на море на вакації, для відпочинку, тільки поїхав туди на те, щоб сконцентруватись і передумати щераз справу вступлення Америки до війни. Тепер саме він приходить до такого рішення, яке матиме величезний вплив на світові події, на багато літ наперед. Клапер говорить, що рішення мусить бути таке, що Америка піде до війни. Подібне говорить другий колюмніст, генерал Гю Джансон, який все був проти війни. Він і тепер є проти війни, але заключує, що Америка вже зайшла так далеко, що війна неминуча. Це лиш питання часу, коли вона вибухне.

СТИМСОН ПЕРЕСТЕРІГАЄ СТЕЙТИ В СПРАВІ СТРАЙКІВ.

ВАШИНГТОН. — Секретар війни Генрі Стимсон вислав до стейтів пересторогу, що вони мусять мати на поготівлю потрібні стейтові війська, чи поліцію, аби якслід розправитись [illegible]ими, які дуже правдоподібно будуть зм[illegible] Він також перестерігає стейтові власти, що підривні елементи, всякі шпигуни і саботажники, будуть тепер зо здвоєною енергією працювати і тому на них також треба звернути пильну увагу.

СКІЛЬКІСТЬ СТРАЙКІВ.

ВАШИНГТОН. — Бюро заряду продукції подало до відома, що в теперішню хвилю є 13 страйків, які спинюють кампанію зброєння. В тих страйках перестало працювати 40,000 робітників. З тих робітників 39,000 належить до Конгресу Промислових Організацій, а тисяча до Американської Федерації Праці.

ЗА ВКОРОЧЕННЯ ПРАВ РОБІТНИЧИМ ЛІДЕРАМ.

НЮ ЙОРК. — Бюро публичної опінії під директорством д-ра Гелопа говорить, що загальна американська публична опінія в великій більшости є за те, щоб робітничим провідникам вкоротити силу над робітництвом, бо тої сили вони надуживають. На сто осіб 85 було за таке вкорочення. Вони були за те, щоб справу перебрав уряд і сам полагоджував непорозуміння з ними і щоб цьому полагодженню обі сторони без спротиву підчинялись.

ГАЛИФЕКС ВІДВІДУЄ НЮ ЙОРК.

НЮ ЙОРК. — Лорд Галіфекс, британійський амбасадор, відвідував разом зо своєю жінкою місто Ню Йорк. Він зложив візиту архиепископи Спелманови і епископови Менінґови. Також відвідав видавців двох найбільших газет, „Н. Й. Таймс" і „Геральд Трибюн". Опісля в себе приймав представників католицьких, протестантських церков, та жидівських синагог. Був також на Стейт Емпайер Билдінг. Зо всіми радо говорив, але більше про все випитував, ніж сам висловлював свою думку.

ЗМІНА РАДІЄВИХ ХВИЛЬ.

НЮ ЙОРК. — В радієвих висильнях Злучених Держав Америки, а також Канади, Мексика, Куби і Домініка, зайшли переміни в довготі хвиль. Яких тисяча висилень змінить тепер трошка свою довготу і вслід за тим треба буде дещо пересунути радієві покажчики. Зміни наступили в тому напрямку, що майже кожний прибавлено від десяти до сто одиниць довготи.

ЮГОСЛАВСЬКИЙ ЩОДЕННИК ЗМІНЯЄ НАЗВУ.

НЮ ЙОРК. — Одинокий югославський щоденник в Америці, „Югославські Новини", змінив свою назву з хвилею, як довідався, що югославський регент Павло заключив договір з Німеччиною. Щоденник приняв тепер давню назву, а саме „Сербські Новини". Редактор Попович говорить, що його газета віддавна перестерігала Югославію, що Гітлер є загрозою для Югославії, тому вона повинна входити в тісні мілітарні союзи з Великою Британією, і іншими противниками Гітлера.

НІМЦІ ПОВЕРТАЮТЬ З АМЕРИКИ ДО ДОМУ.

ВАШИНГТОН. — Німецька амбасада в Вашингтоні ствердила, що від вибуху війни багато німецьких громадян виїхало до Німеччини і цей рух чимраз змагається. Але це не означає якоїсь плянової евакуації з Америки, говорила німецька амбасада.

ПОВІНЬ СТРАЙКІВ ПОТРЯСАЄ КОНГРЕСОМ

Повінь страйків, часто неоправданих і добре необґрунтованих, викликала сильний відгомін у конґресі. Обі палати починають застановлятись над способами, щоб тим страйкам покласти кінець. В палаті представників у звязку з тим внесено вже два драстичні законопроекти. Один, який домагається ґрунтовної провірки комітету взаємовідносин праці, якому дехто закидає схильність до лівих елементів. Другий, щоб асентерувати всіх людей до 65 року життя і підчинити їх військовій дисципліні, деб вони не виконували свойого завдання. Тоді їм усім страйк був би заборонений. До якої міри страйки потрясли конґресом вказує факт, що конґресмен Сомнерс домагався кари смерти, „електричного крісла", для всіх ворогів, які роблять перешкоди в кампанії зброєння.

КОМІТЕТ СТРАЙКІВ ПРИ РОБОТІ

Департамент праці поручив новоствореному розємчому судови під головством Кларенса Дайкстри, щоб той взяв у свої руки справу чотирьох страйків і силою свойого авторитету полагодив їх. До тих чотирьох страйків належить страйк в: Інтернешенел Гарвестер, Ричмонд, Інд., коло Шікаґа; Юніверсал Сайклопс Стіл Ко., в Бриджвил, Па.; Ди Кондензер Корпорейшен оф Америка, Савт Плейнфілд, Н. Дж.; і Ванедіюм Ко., також у Бриджвил, Па.

БОРОТЬБА СТРАЙКАРІВ У ГАРВЕСТЕР КО.

В Ґарвестер Ко. в Ричмонд, Інд., знов вибухли тертя між поліцією і страйкарами. Пішли в рух палки і в тій боротьбі було покалічених 20 осіб. Серед них є два випадки поважного покалічення, — один страйкар і один поліцай. Страйкарі були в підбурханому настрою. Вони маширували вулицями, вимахували палками і співали заохочуючі пісні.

ВИГЛЯД ПОЛАГОДЖЕННЯ СТРАЙКУ В БЕТЛЕГЕМ

Рядові члени страйкуючої юнії в Бетлегем Стіл, а також заряд фабрики, роблять натиски на провідників страйку, щоб його чимскорше полагодити. Представники страйкарів навіть засіли разом з представниками фабрики до нарад. Є надія, що страйк буде вкоротці мирно полагоджений.

НІМЦІ НІЧОГО НЕ ОСЯГНУЛИ НАПАДАМИ НА АНГЛІЮ, КАЖЕ ЗВІДОМЛЕННЯ

Британійське міністерство летунства видало брошуру, в якій зясовує боротьбу Британії з Німеччиною за час від 8. серпня до 31. жовтня 1940 року. Брошуру названо „Великі Дні". А кажуть, що ті дні ввійдуть пізніще в історію як „Боротьба за життя Британії" й будуть зачислятись до таких геройських подій, як боротьба під Маратоном, Трафальґаром чи Марною. Ще ніколи в людській історії, каже Чорчіл, так мало осіб не осягнули так багато, як в цьому випадку, коли іде про британійських летунів. Далі ідуть описи, як німецькі летуни цілими хмарами, себто сотня за сотнею, літаючи дуже високо, пробували знищити Британію, та як це закінчилось остаточно на тому, що німці свого не доконали, а зате самі понесли величезні втрати. В означенім вище часі, кажеться в брошурі, оскільки відомо, німці втратили 2,375 літаків, що зістали певно цілком знищені. В боротьбі з тими літаками згинуло 375 британійських летунів, а 3,360 було ранених. Від німецьких бомбардувань ночами згинуло 12,581 осіб, а ранених було 16,965. Уже ті числа вказують на те, що судьба Британії є в руках хоробрих і справних борців. Далі брошура розглядає подробично обєкти німецьких налетів, зокрема британійські пристані, та приходить до заключення, що Німеччина свою боротьбу з Англією програла, бо не зважаючи на страшні висилки, досі нічого реального не осягнула.

ПОБИЛИ ШВЕДСЬКОГО ПОСЛА ЧЕРЕЗ ПОМИЛКУ

В Білгороді підчас заворушень витягнули шведського посла Мальмара з автомобілю і побили його в тому переконанню, що він німець. Сталося це тому, що посол говорив з кимсь по німецьки.

БРИТІЙСЬКІ УСПІХИ В АФРИЦІ

Сім тижнів боронилося місто Керен перед британійськими наступами, а вкінці піддалося. Знову з Етіопії доносять, що місто Гарар є вже в британійських руках. Значить, що тепер є вже отверта дорога до самої столиці Етіопії. Керен обороняло 40,000 італійських вояків. Вони творили осередок італійської збройної сили в Східній Африці. Тому упадок його матиме моральне відємне значіння на італійців.

НЕСПОКОЇ В ШІКАГО. — Між поліцією й страйкуючими робітниками підприємства Інтернешенел Гарвестер Ко., прийшло до поважних сутичок, у котрих поліція вживала палок і газових бомб.

ВЕЛИКИЙ ПЕРЕВОРОТ В ЮГОСЛАВІЇ, АЛЕ БЕЗ ПРОЛИВУ КРОВИ

БІЛГОРОД. — Білгород запише у своїй історії ще оден замах стану, що виходить з військових кол. Армія, на чолі з ген. Дусан Сімовичом, так зручно підготовила державний переворот, що ніхто навіть не стямився, як побачив, що всі державні будинки обсаджені військом, кабінет міністрів розвязаний, а по вулицях роздають проклямації нової влади, себто 18-літнього королевича Петра, що зістав проголошений королем і обняв владу як Петро II., яких пів року скорше, ніж це повинно статись згідно з конституцією. Обидва бувші міністри, себто премієр Драґіша Цветкович і міністер заграничних справ Александер Маркович, що підписали від імені Югославії її приступлення до Потрійного Союзу, зістали арештовані, але потім пущені на волю, себто дозволено їм мешкати у своїх помешканях, але не дано їм свободи руху. Іншими словами вони є під домовим арештам. Рівночасно проголошено нове міністерство, на чолі якого станув ген. Дусан Сімович, якого вважають людиною, що ніколи не брала участи у політично-партійнім життю, але має бути добрим вояком і горячим сторонником королівської династії. Князь-реґент Павло зрезиґнував, і, як виходить з донесень, пустився в дорогу до Мадярщини, або до Греції, але зістав по дорозі арештований. В новім міністерстві є заступлені всі угруповання, а також хорвати і словінці. Подавляюча більшість міністрів є явно ворожо настроєна до держав „осі", зокрема до Німеччини. Але є задержані два міністри, що знані з про-німецьких симпатій.

Ціла Югославія повна радости.

З того, що доносять американські кореспонденти з ріжних сторін Югославії, видно, що державний переворот стрінувся зо загальним одобренням цілої людности. В першу чергу за це заявилася Православна Церква з патріярхом на чолі й візвала вірних станути при престолі й заповіла, що дасть молодому королеви і урядови повне попертя. Далі видно по всіх містах величезні демонстрації, які відразу змінили обличчя краю. Кілька годин перед переворотом всюди відбувались заворушення. Нищено будинки й бизнеси німців й італійців, здирано німецькі й італійські прапори. Побито навіть деяких націстівських урядовців, що були в Югославії. Все це нараз змінилось і настав порядок. Всюди видно радісні й веселі обличчя.

Як буде з Німеччиною?

Очевидно, що найважніша тепер справа є та, які будуть відносини між новою владою і Німеччиною. Кажуть, що дуже можливо, що Югославія формально не зірве з Німеччиною, себто остане при Потрійнім Союзі. Але буде готова на всяку евентуальність. Тому скріпляє свою армію, що вже виносить 1,200,000 вояків.

СВІТОВІ ДЕМОКРАТІЇ З ДОПОМОГОЮ ЮГОСЛАВІЇ.

ЛОНДОН. — В подібний спосіб як це зробили Злучені Держави, теж і Британія відозвалася на державний переворот в Югославії тим, що запевнила її в тому, що дасть їй всю можливу допомогу в її боротьбі за ратування чести і незалежности краю. Як в пустині ждуть на дощ, заявив британійський премієр Чорчіл, так Британія ждала на таку добру вістку як та, що надійшла з Югославії, де нарід виявив так відважно й явно свої про-британійські симпатії.

НІМЕЧЧИНА ГРОМАДИТЬ ВІЙСЬКО.

ЛОНДОН. — З Атен доносять, що німецькі воєнні сили, що нагромаджені в Болгарії, посунулись частинно під югославську границю. Панує переконання, що якщоб Югославія відкинула свій щойно заключений договір з Потрійним Союзом, то булаб відразу нападена німецьким військом. Дехто приходить до заключення, що це булоб навіть німцям на руку, бо тоді вони намагалисяб заняти цілу Югославію і панувати в ній так, як і в інших підбитих ними краях. Знову інші тої думки, що Югославія має знамениту армію, яка разом з грецькою і турецькою моглаб видержати цілком добре німецькі наступи тепер, а навіть завдати німцям поразку.

НІБИ НЕ ЗАЦІКАВЛЕНІ.

БЕРЛІН. — Націстівські ґазети подають дуже короткі звідомлення про події в Югославії, ніби не привязуючи до них ніякої особливої ваги. Виходилоб, що це внутрішня справа Югославії. Та проте уряд спішиться дізнатись від нової югославської влади, яке є її відношення до Німеччини.

В ІТАЛІЇ СКИДАЮТЬ ВИНУ НА БРИТІЙЦІВ.

РИМ. — Фашистівська преса, згадуючи за події в Югославії, розвязує їх дуже просто. Каже, що на Балкані ще далі даються відчувати „погані британійські впливи".

"SVOBODA" (UKRAINIAN DAILY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays by the Ukrainian Press and Book Company, Inc., at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

Письменний текст оголошення мае бути в адміністрації 48 годин перед появою числа, в котрім оголошуючий хоче мати своє оголошення.

За оголошення редакція не відповідає.

З Канади належить посилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016 4-0807

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J.

МАТИ ДОВІРЯ

Можемо собі уявити, що діється в душах американських українців, як вони читають в ґазетах новинки про те, як то в Вашинґтоні знову накладають з Советами. Що це їх болить, це така зрозуміла річ, що можнаб хіба дивуватись, якби було інакше. Бож хто в Америці краще нас знає, що це є советська влада і яка це небезпечна гра накладування з Советами. Але з другого боку мусимо припускати, що, не зважаючи на ріжні конюнктурні заяви, теж і в Вашинґтоні не сидять якісь спеціяльні приятелі Советів чи прихильники советського режіму і комунізму. Значить, якщо там діється щось таке, про що тепер читаємо у відношенню до Советів, то видно, що є на те якісь важні причини. Коли такий Гітлер, що цілу свою карієру будував на боротьбі з комунізмом, збратався зо Сталіном; і, в його розумінню, з державної конечности, то можна припускати, що й хтось інший може бути заставлений хвилевими політичними обставинами до того, щоб шахувати Гітлера і його союзників тим, що теж навязує звязки зо Сталіном. І можливо на те, щоб зашахувати Гітлера в такий самий спосіб, як він перехитрив свого часу Велику Британію і перший ввійшов у союз з СССР. Як кажемо, все те можливе, але з певністю годі про це говорити, бо не знаємо дипльоматичних ходів Вашинґтону чи Лондону, чи інших потуг. В найгіршому разі можемо прийти до заключення, що так є, що обидві воюючі сторони, з політичної й воєнної конечности, тупцюють біля Советів.

В такому випадку залишається одно: працювати в тому напрямі, щоби було видно, що ми зробили все, що є в наших силах, щоб вплинути на Вашинґтон у справі правдивої оцінки ролі Советів у теперішньому світовому конфлікті. Зокрема далі представляти советську тюрму народів у правдивому світлі. Очевидно, що якщоб ми не мали довіря до нашого уряду щодо цеї справи, себто не надіялись, що така наша праця на щось здається, то можнаб було й це залишити. Та історія відношення Злучених Держав до Советів переконує нас, що справа не є безнадійна. Крім цього бачимо в Америці протверезіння у відношенню до большевиків. Доказом цього є ті „чистки", що тепер переводяться по школах, чи деінде, а які зачіпають большевицьких аґітаторів, що вже були розпаношились тут надобре. А щодо самих Советів, то скоро наступить нове розчарування. Їхнє нове крутійство вийде наверх. Я якби і не вийшло, то вийде наверх їхня цілковита нездарність.

Хто визнається хоч трохи в українській справі, той повинен, коли іде про долю України, бути на осторожности. Бож тут в Америці вже раз проголошено ґарні кличі, що мали дати волю всім народам, включно з українським, а що з того вийшло? Та проте треба таки далі вірити, що може тим разом буде інакше. І, що найважніше, працювати в тому напрямі, щоб сумна історія не повторилась.

З ВІСТЕЙ ПРО ЦЕРКОВНІ СПРАВИ В ЗАХІДНІЙ УКРАЇНІ

Що подає монах-утікач?

Один з українських монахів, якому вдалось втекти з Галичини, надіслав з Европи листа до одного з наших священиків в Америці, в якому подає між іншим таке: В Уневі забрала советська влада монахам усе поле. Цілий монастир, що мав 120 осіб, запечатали. Живий інвентар забрали, а мертвий розкупили місцеві жиди на ліцитації. Понад 100 монахів розійшлись по краю. Остало в Уневі з монахів два священики і 5 братів. Монастирську стару бібліотеку советська влада забрала і вивезла до Москви. У Львові два монастирські доми прилучено до „Народньої Лічниці". Вигнали усіх монахів, хоч вони працювали в шпиталі не як монахи, але як звичайні робітники. Доля славної бібліотеки „Студіону" така: одну третину влада спалила, а решту вивезено до Москви. Лишилось всього декілька книжок. Отець ігумен Климентій Шептицький тяжко хоріє. Є тепер цілком глухий. Живе разом з Митрополитом. Решта монастирів є толеровані як парохії, себто отці є толеровані як парохи, а брати як слуги. Монастирі як такі є розвязані й не мають права існування. Деяким Отцям тяжко це все видержати. У самім Львові є вже два випадки, що монахи збожеволіли.

Церковне життя Лемківщини.

Про те, що діється з українсько - католицькою церквою на Лемківщині, що є тепер під німецькою окупацією, можна сказати, що те життя тісно звязане з діяльністю Ґенерального Вікарія о. Ол. Малиновського, що постійно обїзджає деканати і відбуває місії при допомозі світських священиків і черців. Ось такі місії та реколекції є на Лемківщині теж і національно-освідомляючою працею. Ширше про ту працю можна довідатись з „Вістей Апостольської Адміністрації Лемківщини".

Переглядаючи статті „Вістей" стрічаємо м. ін. актуальне слово бл. п. Апостольського Адміністратора Лемківщини, о. Я. Медвецького, в якому мило вражає нотка патріотизму. „Ми обовязані любити свій нарід, бажати йому добра, і кожний по змозі своїх сил повинен дбати про це добро. Найкраще покажемо свою любов до свого народу не словами, а ділами супроти своїх рідних братів... Невіруючий не може бути правдивим, щирим патріотом. Патріотизм вимагає дуже часто жертви, а жертву принести може тільки той, хто випробований в чесноті, чого з черги нема без віри. Живемо надією, що Боже Провидіння дасть нашому народові здобути все те, чого собі наш нарід бажає, за чим тужить, до чого прямує. Одначе памятаймо, що наш нарід і його добро тоді удержаться, коли керма над народом буде в руках людей віруючих, розумних і праведних, коли над ними буде панувати Бог. Маємо приклад на наших сусідах, що діждалися волі й незалежности, одначе в короткому часі її втратили, бо не мали Бога в серці, не мали сильної віри й чеснот, не дбали про добро народу, але шукали особистих користей і довели свою батьківщину до розвалу".

Сучасне модерне великоміське життя, вириває людину від свого рідного, та пориває його у свій крутіж. Тим більше треба плекати свої національні традиції. Власне Церква покликана в першу чергу зберігати національну традицію й п е р е д а в а т и її дальшим поколінням. Тому у свому слові о. Ґенеральний Вікарій о. Ол. Малиновський звертає увагу на вплив церкви при плеканні нашої народньої культури та вдержуванні її на давньому високому рівні.

Важний теж розпорядок про зберігання всіх приписів нашої Східньої Церкви при відправі Св. Літургії.

Вже з цього короткого огляду видно, що праця проводу Апостольської Адміністрації Лемківщини та гр. - кат. духовенства тиха, але ревна, без зайвого розголосу, але основна.

Чому про одних багато, про других мало?

Ось така розвелась дискусія на західньо-українських землях під німецькою окупацією у звязку з церковними справами. Іде про те, що з боку греко-католицької частини піднеслись закиди, що українське громадянство та українська преса присвячують багато уваги справам Православної Церкви, а мало справам Греко-Католицької Церкви. Ось таку обставину пояснюється в такий спосіб:

Властива причина жвавого п р а в о с л а в н и х церковних справ та прилюдного оповіщення преріжних внутрішних подій Правосл. Церкви лежить передусім у тому, що Православна Церква на тих землях переживає тепер після всіх варшавських експериментів період свого справжнього відродження, передусім щодо свого національного характеру. Нові владики і нові проблеми, що цікавлять найширший загал і духовників і світських та виходять далеко поза межі суто церковного життя, як напр. ревіндикація знищених церков, справа холмського Собору, виховання нових кадрів священиків - громадян, перетворення Церкви у важний національно - культурний чинник. Не диво, що православні українці захоплюються кожним новим успіхом на цьому шляху, намагаються його широко розголошувати та знаходяться взагалі, так би сказати, у настрої неофітів. Зате Греко-Католицька Церква, яка записала цілі світлі сторінки в історії українського національного відродження, і то у всіх його царинах, перейшла вже ту стадію загального захоплення культурницькою та громадською діяльністю і діє тихіше, спокійніше, вважаючи таку діяльність самозрозумілою. Вона має тут безумовно теж свої проблеми, поважні турботи, вона теж мусить тут відроджуватись, направляти шкоди польських експериментів, в ролі москвофільської Адміністратури та т. зв. варшавського православя на Лемківщині. Існує проблема двох церковно - адміністраційних та ієрархічних осередків на розмірно невеличкому терені, проблема церковних верхів і низів, проблема усуспільнення частини місцевого духовенства, отриманого в спадщині, одночасно проблема безробіття поважної кількости духовників, що прийшли сюди в звязку з воєнними подіями. Існує врешті нерозвязане ще питання духової опіки для розсіяних греко-катол. вірних. Попри ті пояснення подається ще таке, що українці на українських землях під німецькою окупацією не повинні у всіх проявах свого життя виявляти себе партійними, гуртковими, партикулярними і засліпленими. Вони повинні підходити рівно прихильно і приязно до обидвох головних віроісповідань українського народу, особливо тепер, коли ієрархії обидвох Церков є щиро віддані українській нації.

Архимандрит Палладій, лемківським епископом.

В Варшаві на Празі відбулась в православному соборі урочиста хіротонія архимандрита Палладія на епископа краківсько - лемківської епархії. Акту висвячення доконав митроп. Денис з архиеп. Іларіоном та еп. Тимотеєм. В асисті брали участь: архимандрит яблочинського манастиря Митрофан, архимандр. Теофан, митрофорний протоєрей Борецький, прото-пресв. Пащевський, прот. Чубук - Подільський, прот. Волков, прот. Малюжинський, священики: Лопухович, Новицький і Ленчевський; протодіякони Смоль і Гарасименко та діякон Климюк. Співав прегарно церковний хор під управою Демчука. Після богослуження Національний хор Божика відспівав „Почаївську Матір" та колядки. Собор був ущерть виповнений українськими вірними, при чому присутні були українські інтелігенти без огляду на віроісповідання. Нововисвячений владика приймав від чільних громадян побажання, після чого ієрархи з вищими духовними й іншими запрошеними гістьми перейшли на обід до митрополичої палати, де знову була нагода бажати новому владиці успіхів у праці для добра Церкви й нації. Таким робом сталася нова історична в житті Православної Церкви подія, що дає цій церкві повну українську ієрархію.

Хто такий епископ Палладій?

О. Палладій вийшов з духовної родини. Народився на Поділлі 1891 р. Середню освіту дістав у духовній семінарії, з якої вийшов у 1909 р. і вступив на фізичко - математичний відділ київського університету св. Володимира та закінчив його в 1915 р. Вже за студентських часів належав він до подільського українського студентського землятцтва, а пізніше до Українського Товариства Поступовців, виступаючи на його зїздах як делеґат від Поділля й Кубані, де, по скінченні університету, займав становище ревізора Кубанського Кредитового Союзу в Катеринодарі. В 1916 р., на підставі рішення Товариства Українських Поступовців (ТУП), перенісся на працю до Винниці на Поділлі, де став директором Подільського Союз-банку. Після вибуху революції у 1917 р., брав активну участь в організації Українського Народнього Кооперативного Банку в Києві та сновує його філію у Винниці, стаючи її директором. У 1919 р. став заст. міністра фінансів в уряді УНР. У 1920 р. став управляючим міністерства фінансів і народнього господарства. У 1921 р. в його особистому житті трапилась подія, що страшенно відбилась на його психіці. Тоді вмерла його дружина. Він залишив громадську і політичну роботу та висвятився в священики. На цьому новому становищі він увійшов до волинської Духовної Консисторії. У 1934 р. на розпорядження воєводи Юзевського виселили його з Волині. Після того він осів у Варшаві, де його як людину з вищою освітою, призначили на заступника секретаря Синоду Автокефальної Православної Церкви в Польщі. Разом з цим о. Відибіда-Руденко заспокоював релігійні потреби української громади у Варшаві. У 1935 р. о. Відибіда - Руденко прийняв монашество з іменем Палладія. Митрополія доручила йому переорганізувати емеритальну касу православного духовенства і вести її: він робить це й дотепер. Як вислід тієї своєї праці, він у серпні 1939 р. закупив у Варшаві чотирьохповерхову камяницю, що є власністю каси. Поза цими своїми обовязками о. Палладій в рр. 1935-1937 від Верховної Церковної Ради був візитатором навчання православної релігії в середніх і початкових школах м. Варшави. Крім повищих своїх обовязків він займав ще і становище члена варшавської консисторії. На свому священичому становищі о. Палладій став архимандритом. О. архимандрита Палладія видвигнула Українська Церковна Рада на становище ієрарха на епархію краківську і лемківську.

ПЕРЕДВИДЖУЄ НАЙКРИТИЧНІШИЙ ПЕРІОД У ВІЙНІ

Дня 10. березня заявив канадійський міністер рільництва Ґардинер у Монтреалі перед річними зборами Стоваришення Квебек Голстейн Фризієн, що наступні вісім або десять місяців будуть найкритичнішими. Дальше сказав, що, як канадійці не стануть добре на своїх ногах до весни 1942 р., то вони не виповнять бажань свого незрівнаного провідника Чорчіла.

Дальше міністер Ґардінер пояснив приявним, що найбільше пекучою справою Канади під теперішню хвилю є допомога Анґлії муніцією і воєнними машинами.

МАРШАЛ РОДОЛЬФО ҐРАЦІЯНІ
один з найкращих італійських ґенералів, по заломанні його африканської кампанії, пішов на пенсію.

ЮЛІЯН ТАРНОВИЧ.

ІСТОРІЯ ЛЕМКІВЩИНИ

(52)

З самих вершків гір Бескида випливає ріка Сян, Дністер, Стрий та Тиса — зглядно протиположені цим рікам притоки Тиси.*) При цій горі, недалеко джерел Сяну і Дністра, що беруть початки в тих дубових лісах, стояла кріпость або город Собинь. І це наводить на такий самий город побіч джерел Прута — недалеко Чорної Гори — прозваний Городок і Манастир. Це вказує, що на пути з Угорщини до Галичини стояли манастирі, в яких відпочивали в часі подорожей українські князі. І так бачимо короля Андрея на чолі свого війська, у переході через гори та на відпочинку в манастирі в Лесові. Також находимо князя Данила в дорозі з Угор до Українських Земель — в манастирі св. Богородиці в Синевідську на нічлігу (Бойківщина). Дальше урочища Городок і Манастир побіч джерел Прута, де Чорна Гора відмежовує джерела Прута і Тиси; дальше урочище Замчище над Прутом, коло Делятина, Княждвір по правій стороні Прута; над Сяном оселя Городок і Монастирець коло Ліська; на лівій стороні, недалеко гирла Сяну до Висли Гроджіско, над рікою Верещицею місто Городок (Ягайлонський), що тудою веде дорога зі Львова до Перемишля.

В Галичині находимо містечко Загіря, коло Сянока і Загіря, коло Залізців; оселю Мочари, коло Долішніх Устрик і Мочари біля Риманова; гору Маківку в селі Синів біля Риманова; Романове Село в Збаражчині; село Мощаниця пов. Здолбунів (Волиць) і село Мошанець біля Яслиськ (Сяніччина); — село Чертеж к. Руравна і Чертеж коло Сянока та Чертижне на Закарпаттю; село Ясель к. Яслиськ, Ясінь к. Устрик Долішніх, Ясінка масьова і стецьова к. Турки, Ясениця сівчинська к. Бірчи, Ясюнка к. Горлиць й Ясьонка к. Дуклі; таких і подібних сіл і місцевостей можна би сотки наводити.

Між Любачівкою і Ратою лежав у XV. століттю город Потилич. Сильна кріпость цього города находилася на вершку тих гір, але про дійсність цеї кріпости вже в XV. ст. лише передання заховалося. На горах коло Підгорець, на вододілі Буга й Стира находяться окопи давньої кріпости Плісниська. Над горішнім Стиром, поміж Стиром і Бугом і на притоках Буга, коло Оглядова лежить Монастирок і Підмонастирок; дальше на сході поміж Іквою та Серетом — Збуручем находиться Вишгородок. В углі — закутині між рікою Дубно і Дністер стояла за часів короля Данила старинна деревляна церква. На тому місці князь Лев позволив будувати в 1292 р. величаву камінну церкву з вежею, та вона вже в 1295 р. була готова. Князь Лев полюбив це місце в манастирі св. Спаса й останні роки свого життя тут перебував. Одначе сьогодні лише вказують на давній манастир і церкву. На право від Старого Самбора находиться манастирець Созань. Всі ті манастирі, вивіновані князем Львом у поля, ліси та ріжні ужитки, служили в XV. століттю до удержання Перемиського Єпископства. Одначе, від часу як латинники приняли, — на основі дару в Медиці 1412 р. польського короля Ягайла катедральну церкву св. Івана Предтечи, переселилися Перемиські Єпископи до Самбора і відтак звалися Самбірськими і Сяніцькими Владиками. Отже ще за життя Ягайла, бо в 1422 р. Перемиські Єпископи і крилошани перебувають в Самборі.

Врешті в XV. і XVI. століттю, як польський уряд зажадав від греко - католицьких Церков правних доказів їх посілостей та земних маєтностей — предиложено грамоти Льва, історично доказані та правдиві, що наглядно виказують і доказують майно української греко-католицької Перемиської Єпископії. Ці грамоти підпорядковують манастир Созань і Лаврів — Спаському манастиреві, та майно і доходи тих манастирів віддають ігуменам манастирів і Єпископам, що називають себе Самбірськими, Сяніцькими і Перемиськими; (безперечно, тут треба розуміти одного Єпископа, що досі зветься Перемиським, Самбірським і Сяніцьким Єпископом).

Дальше у підніжжя Карпат бачимо Монастирець — проти гирла Верешиці, Монастир і Монастирська Лука по лівій стороні Дністра нижче Коропця, над річкою Ратою в долині стояв манастир св. Петра, що про його ще сьогодні переказує місцеве населення; та Монастирець біля гирла ріки Свічи (Бойківщини).

Слідом істориків находимо Пятки, коло Ропиць в 1268 р., як місце воєн між Україною й Польщею, де Галицька Держава сходилася з неукраїнськими землями, або щонайменше зі землями, що до іншого народу і держави належали.

Назвища осель Ростока і Ростоки бачимо в Галичині — і то від Санча аж по Кути (Гуцульщина); отож ще один доказ, що в горах — цебто у Карпатах і на Лемківщині жили такі самі люди, що й на других українських землях, та що від найдавніших часів Український Нарід був між собою в тісному звязку, без огляду на деякі мовні ріжниці відносно самої говірки чи лемківської чи бойківської, або хочби гуцульської — як також без огляду чи в горах, чи на долах, або таки на Поділлю й Покуттю, бо ці всі вітки разом творили та творять великий Український Нарід.

Назвищам Ростоки відповідають назвища осель: Розлуче, коло Турки — Розлучки коло Долини, Розділе коло Горлиць і Бохні. Дуже часто повторюються назвища: Завада, Завадка (26 осель), між цими Завадка Риманівська, Завадка Морохівська, Завадка к. Борині, Завадка к. Вільшаниці, Завадів, Завадівка (7 осель), Завале, Завалів (4 оселі) — Перекіп коло Мельца, Перекопана коло Снятина (Покуття), Прусік к. Сянока — вказують на штучні перекопи в цих місцях. Крім цих часто повторюються оселі: Старе Село, Старе Місто, Старина, Сторожа, Сторожівка, Новесело, Новемісто, Новавесь, Воля, Вілька (Вулька), Кут — по части як присілки. Назвище осель „Воля" в українській частині Галичини — рівнозначне з частим прізвищам присілків „Посади". Натомісць назвище оселі „Дивін" коло Бохні, Звенигород (3), Білобожниця (коло Чорткова — Поділля) вказують на походження з часів передхристіянських.

На цьому закінчаємо цей короткий ґеографічний начерк з цим, що його навели ми, щоб виказати, що українське знамя в Карпатах лишилося в цілости з цих і давніх часів та в цілости задержалося до сучасної пори, та, що ще в давнині був такий один чинник, що спричинював цю схожість, подобенство і тотож-

(Докінчення на стороні 3-тій)

*) Польський історик Длуґош пише: що на вершку Бескида стояв камінний граничний стовп з українським напесом, оставлений кн. Львом, та означував в другій половині XV. століття границі між Угорщиною та українськими землями.

З ДНЯ

ОСЬ ЧОГО БОЯТЬСЯ!

Ніяково робиться, читаючи перестороги деяких наших провідних одиниць, щоб українці за границею, зокрема ми в Америці і Канаді, не робили жадних зобовязуючих заяв, чи пактів з чужими потугами. Ми не маємо права цього робити, кажуть вони. Ми звязані льояльністю до новоприбраної батьківщини, ми вже відстали від свого народу і стали гейби неукраїнцями. Український нарід на своїх територіях знає, чого йому потрібно. Він одинокий має право входити з чужими потугами в якісь пакти і зобовязання. Він може робити договори, ми цього робити не маємо права.

Такі перестороги йдуть з багатьох сторін і від них хочеться здвигнути раменами.

ПЕВНО, ЩО НЕ МАЄМО ПРАВА.

Це зовсім зрозуміло, що ми не маємо якогось легального права цього робити. А тому, що ми не маємо права, є велика правдоподібність, що ці чужі потуги не захочуть з нами говорити. Наївність тих перестерог міститься не в тім, що вони декому нагадують, що ми не маємо права, але в тім, що побоюються, щоб борони Боже хтось із українців за границею справді того договору, чи пакту з чужою потугою не заключив. Хоч таке заключення з боку чужої потуги рівналосяб засадничому признанню незалежної української держави.

Чужі держави мають свій знаменитий розвідчий апарат. Вони дуже добре знають, що хто варт. З ким небудь вони в переговори, чи в якісь пакти, не підуть. Пакт, заключений з поважною потугою, був би для української справи величезним успіхом. Не тремтіти перед ним і знеохочувати інших, тільки молитися і працювати, щоб так сталось.

ЗАВВАГА.

Та тут може дехто зробити таку завваґу: „Тому саме, що ця справа така безнадійна, шкода її пробувати. Пробуючи, ми тільки упідлимось, а нічого не зробимо".

Справа „упідлення", це досить зглядна справа. Упідлення не залежить від того, чого хто просить, тільки як просить. Можна упідлитись просячи навіть звороту своїх власних грошей. А можна неупідлитись просячи позички. Коли хтось у своїм нутрі відчуває, що перед чужим представником він мусів би скулитись, зробити міну жебрака і благати милостині, то він має рацію, коли каже, що його прохання булоб упідленням. Але коли хтось з достойною міною чужому представникови зробить річеву політичну пропозицію, він не упідлиться, навіть коли зазнає невдачі.

Зрештою, нераз у народніх справах треба зазнати прикрого розчарування, а навіть сорому. На таке мусять наражуватись головно ті, що представляють придавлених, безсилих. На таке наражуються нераз і представники першорядних потуг, як ось британська місія, яка перед вибухом війни їздила до Москви добиватись договору. Коли ходить про добро народу, треба себе нераз поскромити.

ДИСКУСІЯ.

Зате цілком слушною є заввага, що пропозиції українців мусять бути ґрунтовно передумані і видвигнені орґанізованим шляхом. На жаль з цеї дискусії, що отсе над нашими заграничними справами розвинулись, виходить, що під тим оглядом ми дуже розбиті. Лють і гістерія відбивається нераз з арґументації деяких людей. Ця дискусія повинна відбутись кілька літ до війни. Щойно тепер, під звук гармат і блискавичних перемін ми шукаємо за синтезою нашої політики. Та ліпше пізно, ніж ніколи.

Шляхом дедукції відкидаймо, або приймаймо, погляд, за поглядом, засаду, за засадою, аж доки з цеї дискусії не зарисується якийсь один, чи більше, виразних поглядів. Поступаючи в той спосіб, памятаймо, що ні один з тих поглядів не буде досконалий. Кожний з них матиме щілини і відємні сторони. Нам прийдеться вибирати якийсь найліпший з усіх лихих.

ПОГЛЯД В БУДУЧЕ.

Не зашкодить також памятати на ще одну засаду: заграничні події ніколи аж так не вияснятся, щоб оправдували відволікування нашої акції. Коли якась одна подія вияснится, то на її місце повстає десять затемнених. Звичайно заграничні події вияснюються щойно по довгім часі, коли вони стали неактуальні.

Будуче треба вгадувати. Вгадуючи можна нераз помилитись. Але страх перед помилкою ніколи не повинен бути перешкодою в угадуванні. Щоб вирвати з будучого його тайни, найкраще підступати до справ з ріжних боків і не лютитись на ріжницю поглядів. Ріжниця поглядів помагає чоловікови передбачити те, що він сам може переочив би. Зрозуміло, все треба руководитись законами льоґіки. Але нераз треба брати під увагу і парадокси.

В такий спосіб, можливо, прийдемо до єдности думки, до ідеольоґічної єдности, яка куди важніша від механічної злуки. Без неї не піде вперед ніяка робота і шкода лютитись на застій.

НОВИЙ ПОЛЬСЬКИЙ ПРЕМІЄР

ЛОНДОН. — Виходить, що ген. Сікорскі, дотеперішній премієр польського уряду на вигнанні, виїхав до Канади, де він стане на чолі формуючої там польської армії, що буде висилана з Канади на ріжні европейські поля битв. Його місце в уряді займе Авґуст Залескі, теперішній польський міністер заграничних справ. В Канаді мають поляки сформувати дві польські дивізії. Сікорскі переведе рекрутацію і вишкіл цеї армії.

ЮГОСЛАВІЯ ПРИСТУПАЄ ДО ОСИ. — Радіова світлина зо сцени в палаті Белведеру в Відні, як югославський премієр Цветкович підписує акт про приступлення до держав оси.

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

НЕВИКОРИСТАНА СИЛА.

Твердити, що події останніх літ застали наше громадянство в Америці неприготованим до ролі, яку приходиться йому тепер відгравати — не значить зараз-же кидати беззастережне обвинувачення в сторону цеї чи іншої організації, або одної чи другої провідної одиниці. Відповідаймо по власній совісти на питання, чи є доцільним і в інтересі нашого зорганізованого життя казати ім саме тепер покутувати за промахи в політичній організації, поодиноких виступах чи вчинках тоді, коли такі робили найбільші „тузи" міжнародної політики, одиниці, що претендували на почесне місце в історії, досвідчені дипльомати, військові експерти — одним словом, люде, що кермували державними організмами та відповідали за їхню долю.

А в цім — український політичний провід у краю мабуть ніколи не числився з цим, що можуть зайти такі події, коли українській еміґрації в Америці, одинокій, треба буде боронити нашого права на державне життя на складньому і непідготованому терені, яким для такої цілі являється аліянтська політика. Якби він, себто політичний провід у краю, був це передбачував, був би певно звернув нашу увагу на те, щоб громадити для цеї праці матеріяли, а не вичерпувати свої обовязки у збірковій акції для краю, чи відірваних виступах в імени нації у випадках, коли польська державна система не давала змоги кричати перед світом цій частині українського народу, що жила в її границях.

Звалилося на плечі української суспільности в Америці усе нараз: шукання звязків з англо-саксонським світом, творення на борзі наукового та мистецького матеріялу, університетські виклади, запомогова акція, праця між молодим поколінням. Врешті — вишукування для себе самих нових організаційних форм, які найменше складною дорогою моглиб дати бажаний результат. Дріжимо перед цим, що ось може нині-завтра треба буде під історичною відповідальністю предложити світови це, чого нормальне витворення вимагає десяток літ послідовної та плянової праці, і в почутті цього — попадаємо в стан „суспільної нервозности", у фазу нового взаємооскаржування.

Перед закидом малих вислідів праці боронить себе наш провід цим, що уся вона лежить на перетяжених плечах одиниць. Знова спожежи суспільности щораз-то частійше падають слова, що саме цей провід надто монополізує свою діяльність, насаджуючи на неї ореол особової незаступимости. Іншими словами — сам провід не старається вишколити споміж суспільности людей для провідної праці та ініціятиви, неоправдано підходячи до неї, як до елементу для таких цілей непідхожого. Цей стан знеохочує людей до суспільної роботи взагалі, в якій — нігде правди діти — можливість вибитися з сірої маси рядовиків у переднішe місце є превважним емоціональним чинником, що заважує на запалі до праці та її якости. Це зокрема болюче підмічує молодіж, що вспіла набути тут вищу освіту. Її уже не потребуємо числити на пальцях і на кожному кроці домагаємося від неї вкладу у нашу громадянську роботу.

Перші літа після великої війни громадянське життя в Галичині знало також цього рода аномалію, що ці самі люде головували в пятьох організаціях, чи секретарювали у десяти секціях. Але тому, що суспільна праця стала там скоро справою „бути чи не бути" цілої нації і треба її було безупинно протиставити зазіханням польської політики на наш національний стан — громадянство шукало способів, як найскорше розвинути її, згл. цю працю — до потенції безкровної зброї, одинокої, що остала в наших руках. Скоро стало ясним, що найкращий для цього спосіб — шукати і втягати у роботу щораз більше людей. Переглянього списи виділових наших організацій у краю: що раз то нові призвища, інчі люде, що вимінюються діловодствами, започатковують нові ділянки громадянської діяльности.

Чи аж так дуже переливалося наше життя у Галичині активним елементом? — Очевидно, що було його більше чисельно і якостево в порівнанні з цим, що його тут маємо. Але і поле до праці було в десятеро більше, а політичні обставини та економічні недостачі ускладнювали її на кожному кроці. З другої сторони наведу життєвий приклад, як дуже звиклими були у краю „заставляти сіти" на кожну одиницю, що з неї могла вийти якась користь для збірноти. Моя приятелька покінчила технічні студії і — як було в звичаю помістила про це згадку у „Ділі". У тиждень після цього дістає листівкою повідомлення, що її вибрали до виділу одної нашої установи, що саме у цьому часі мала свої загальні збори. Здивована іде до голови, щоб довідатися, як могло це статися, коли зважити, що вона не була навіть членом цеї установи. „Це марниця", каже голова, „я вичитав у „Ділі" про ваш диплом, а нам саме дуже треба жінки-хеміка у звязку з новими організаційними плянами. Хибаж ви нічого проти цього не маєте?" — Очевидно, що моя приятелька не лиш нічого проти цього не мала, але зразу ж виросла на цілу голову, ставши так потрібною для громадянства одиницею.

А вже найбільш невикористаною суспільною силою у житті американських українців треба уважати наше тутешнє жіноцтво. Саме в останніх днях я мала нагоду призадуматися над цим, що може неоправдано замикаємо його в рамцях не дуже підхожих для тутешних жіночих організацій, замісць давати йому численніше заступництво, більші можливости на терені наших загально-суспільних установ. Попало мені у руки число „Жінки" (довоєнного Союзу Українок у Галичині) з літа 1937. Вміщено там інтервю з тодішньою секретаркою Союзу Українок в Америці, що саме відвідувала край. Не чваниться вона числом кружків, ні високими цифрами збірок для краю. говорить просто і щиро: „Наше молоде покоління в Америці пропадає для Батьківщини, а для нас, жінок, це найбільша жура, як його від цього ратувати". — Чи у цьому часі багато наших організацій здавало собі так ясно справу з важности цеї проблеми і вело свою діяльність у цьому напрямі, щоб її чим скорше розвязати?

А другий приклад таки з останніх днів: в Вункасет, Р. Ай., святкує відділ Союзу Українок свято в память Ольги Басараб. З осталого приходу спроваджує з Канади два примірники Історії України в англійській мові та дарує їх до місцевих бібліотек — міської та в гайскул. Чи це не примір гідний наслідування, ідея для цього, щоб цілий ряд наших товариств вставив її негайно в спис своїх найважніших обовязків?

Ставимося чомусь до нашого американсько-українського громадянства як до хорого організму, що „поклигає" ще з 10—15 літ і безслідно згасне. Попробуймо вважати його за невикористану суспільну силу, що і для себе, і цих, що прийдуть, може створити ще великі життєві вартости.

Клявдія Гаврищак Олесницька.

ПАПА ПРО ЗАМИРЕННЯ.

З Ватикану доносять, що Папа працює над новим покликом до воюючих сторін, щоб замирились. Кажуть, що Папа готов про цю справу заговорити підчас Великодня. Справа світового замирення постійно не сходить з програми його діяльности.

ІСТОРІЯ ЛЕМКІВЩИНИ.

(Докінчення зі сторони 2-гої)

ність наведених місцевостей.

Та — цим чинником не міг бути ніхто інший, лише великий Український Нарід — і хоч він передержав багато ріжних політичних перемін, одначе не змінив ані свого місця побуту ані навіть характеру місцевостей, бож Український Нарід — чи це буде окремо як його невідрубна частина лемко — чи бойко — чи гуцул — тісно привязаний до своєї землі, зокрема до українських з діда прадіда Карпат.

(Кінець).

С. Русова.

СУСПІЛЬНІ ПИТАННЯ ВИХОВАННЯ

Друга справа, на яку теж учитель має звернути увагу, це те, що зветься **діти злочинники.** Звідки вони беруться? З тієж звичайної школи. Спостереження учителя що до індивідуальности кожного учня дають йому змогу запримітити перші вияви нахилу до злочинства. Уся шкільна наука, шкільне виховання має паралізувати ці нахили, утворити в учнях інтереси цілком далекі від усякої ненормальної діяльности. Але є ріжні темпераменти, ріжні спадковости, ріжні реаґування на життеві враження, учитель мусить їх розуміти і усією своєю особою, усім своїм особистим впливом боротися з тими шкідливими настроями. Особливо в наші часи, коли родина так мало додатно впливає на своїх дітей, коли родинні умови життя здебільша відемні для розвитку міцної моральної свідомости у юнака та ще в критичну його добу між 15—17 роком життя. Звичайна школа мусить усіма силами допомагати дітям боротися із своїми злими нахилами, знаходити для кожної індивідуальности придатні засоби, щоби викликати інші інтереси, дати новий напрямок думкам і бажанням дитини. Але й ті діти, яких не змогла звичайна школа навернути на порядний шлях, не повинні залишатися надалі без виховання. В тюрмах, в усіх карних установах, де перебувають молоді злочинники, повинна бути зорганізована школа, повинен стояти коло них учитель з глибоким психольоґічним розумінням своїх хорих учнів, з серцем огрітим любовю до них і з певним розумінням свого суспільно-педаґічного завдання: вернути цих дітей громадянству, до ґрунту вилікуваних, готових служити йому своєю працею. Багато самовідданости вимагає ця праця від учителя; чимало уважливої спостережливости, бо треба памятати, що рятувати суспільство від злочинства може не тюрма, не сувора судова кара, а лише школа, лише учитель, що розуміє усю свою велику працю — не давати молоді ступати на шлях злочинний, а тих, що ступили на нього, рятувати усією силою свого розуму, свого серця, свого морального впливу.

Так виглядає відповідь на перше питання, кого учити: всю молодь, усіх дітей, як нормальних, так і недорозвинених, як звичайно моральних, так і злочинно-анормальних. Всім школа має дати ті знання, те виховання, при якому ці діти не ляжуть тягарем на суспільство, а станугь діяльними, чесними робітниками, корисними і для себе самих і для свого осередку, в якому їм доведеться жити, а може і для цілого суспільства.

Друґе питання, друґа суспільна проблєма звичайної школи: який ідеал плекати в душах громадян?

Передовсім поставимо собі ще одно питання: **чи треба плекати якийсь ідеал у дитячих душах?** Чи не досить того, що школа дасть їм декілька катеґоричних імператив (безумовних наказів), за якими сформувати свою поведінку, кілька елементарних заповітів, з якими учні зможуть прожити чесно, корисно, нікому — ні собі, ні іншим не перешкаджати. Звісно, можна цим і обмежити завдання школи і, бачучи сучасну моральну анархію, задовольнитися, щоби вкорінити в душах учнів кілька заповітів. Але з суспільного боку це не розвяже питання, бо суспільне завдання школи є приготовити правдивих громадян, тобто людей, які в кожну потрібну хвилю готові життя своє офірувати на осягнення якогонебудь суспільного здобутку — чи то буде мета наукова, чи політична, чи виключно суспільна. Алеж такої самовідданости не вимагає жадний звичайний кодекс моралі. А ми мусимо жити чимось вищим понад такий кодекс, ми маємо щось любити понад міру і служити чомусь понад буденним, нормальним життям. А це вище і є ідеал, він вливає в душі молоді щось світле, прекрасне, наповнює їх сміливістю, щоби не лише служити йому, а й робити усе потрібне, щоби цей ідеал панував у нашому осередку, в суспільстві і здійснювався у видимому суспільному добрі, в такій або іншій суспільній, політичній формі, в національному відродженні, науковому просвітленні. Малозначна буде та школа, яка не ставить перед учнями якого великого ідеалу, бо без нього нема суспільства, нема нації.

Звісно мало сказати, що ідеал потрібний, бажано вияснити, що розуміти під цим віdірваним словом. Багато є фільософічних його означень; не будемо на них зупинятися, можна обмежитися таких поясненням: ідеал це є те найкраще, що кожний народ проніс протягом віків свого культурного існування, за що він боровся, що постійно змагався покласти як підвалину свого народнього (громадського) життя. Цей ідеал і формується краще всього в змаганнях до волі, до щастя, до братерства. Наука, суспільно-політичні форми життя, господарські умови праці, моральні взаємні відносини між людьми — усе мусить лише сприяти здійснюванню цього ідеалу, і для цього здійснювання школа має підготовити діячів, борців з ясною свідомістю того, що від здійснення залежить і особистий і суспільний добробут. Учні повинні бути науково освідомлені, при яких формах державного життя кожний народ зможе користуватися найбільшою кількістю волі і щастя, які здобутки науки сприятимуть цьому найкраще, при якому моральному розвитку може встановитися братерство не лише між окремими людьми, а й між народами, як найвищий суспільний ідеал. Учні мусять науково пересвідчитися, що воля не є сваволіство, а лише повний розвиток особи без усякого порушення прав другої, що воля може панувати в суспільстві лише тоді, коли громадяне дотримуються своїх суспільних і державних законів. Таку певну суспільну свідомість підростаючого покоління може одержати лише в школі, де усе виховання буде збудоване на суспільному підкладі. Це доводить нас до розгляду третього суспільного питання, а саме: до утворення такого шкільного осередку, який сприяв би суспільному розвиткові учнів.

(Кінець буде).

Людям, що носять білу одіж в часі свічення ясного сонішнього проміння не є так горячо, як людям в іншого коліру одежі, бо білий колір відбиває від тіла сонішне проміння.

СТВОРЕННЯ ОДНОЇ АҐЕНЦІЇ

ВАШИНҐТОН. — В урядових колах говорять, що президент Рузвелт, який тепер творить ріжні поєдинчі державні агенції для заряду продукції, полагоджування страйків, координації виробу зброї для себе і чужих народів — створить накінець одну агенцію, якій підчинить всі ті окремі агенції.

ЗО СТРАЙКУ В БЕТЛЕГЕМІ, ПА. — Страйкуючі робітники сталевих фабрик перевернули цей поліційний автомобіль підчас страйкових заворушень під фабрикою. Битва між страйкарями й поліцією тривала тоді цілі чотири години.

ТАРЗАН, ч. 264. Чотирьох проти одної.

OF ALL ARCHERS, TARZAN WAS CHAMPION. HIS ARROW SPED TRUE---AND CLIPPED THE STRING THAT BOUND THE GIRL.

Тарзан був чемпіоном над чемпіонами, коли ходило про стріляння з лука. Його стріла помчалась до дівчини і розтяла шнурок, що звязував її руки.

BELIEVING HE HAD MEANT TO KILL HER, AND HAD MISSED, THE DEFENSELESS MAIDEN FLED.

Думаючи, що Тарзан таки хотів її вбити, але внаслідок щастя не влучив в неї, тільки в шнурок, Тарзеля втекла в нетри.

THE BUTAWAS KNEW TARZAN BETTER. THEY KNEW THAT WHILE HE LIVED HE'D PROTECT THE WILD GIRL, WHO WAS THEIR CONSTANT QUARRY.

Але бутавці знали Тарзана краще. Вони знали, що як довго він живе, він буде обороняти дівчину, слідкуючи все за нею.

A MOMENT LATER TARZAN FACED THE BATTERY OF BOWS DRAWN TAUT!

"WE ARE FOUR---AGAINST ONE," WHISPERED THEIR LEADER; "THIS IS OUR CHANCE!"

„Нас чотирьох, а він один", прошептав їх ватажок. „Попробуймо щастя". В наступній хвилі Тарзан стояв перед поцілом чотирьох батавців.

ВСТУПАЙТЕ В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ, А ТИМСАМИМ СТАВАЙТЕ СПІВВЛАСНИКОМ ШІСТЬ МІЛІОНОВОГО МАЄТКУ ЦЕЇ ОРГАНІЗАЦІЇ.

В КОЖНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИНЕН ЗНАХОДИТИСЯ ЧАСОПИС „СВОБОДА".